

PŁACA MINIMALNA

Płaca minimalna

Podwyżki płac, w tym płacy minimalnej to jeden z głównych postulatów NSZZ „Solidarność”. W czerwcu br. Komisja Krajowa zażądała od rządu podwyżki płacy minimalnej do poziomu 42 proc. płacy przeciętnej z jednoczesnym określeniem możliwości dalszego jej podwyższania do 60 proc. płacy przeciętnej.

Rząd zadeklarował podwyżkę płacy minimalnej do 1126 zł brutto, czyli 40 proc. płacy przeciętnej. Jest to dotychczas najwyższy wzrost minimalnego wynagrodzenia.

Minimalna i godziwa

W artykule 4 Europejskiej Karty Społecznej z 1961 r. zapisano prawo do godziwego wynagrodzenia za pracę. Próbę określenia poziomu płacy godziwej podjął Komitet Niezależnych Ekspertów Rady Europy. Komitet ten uznał, że punktem wyjścia do określenia poziomu tej płacy powinna być płaca przeciętna. Zdaniem ekspertów wynagrodzenie godziwe powinno kształtować się na poziomie 60 proc. płacy przeciętnej w danym kraju.

Polska ratyfikowała artykuł 4 Europejskiej Karty Społecznej z pominięciem ustępu 1, dotyczącego właśnie prawa do wynagrodzenia godziwego – gwarancje polskiego ustawodawstwa skupiają się na określeniu wynagrodzenia minimalnego, co nie oznacza godziwego.

Niezależna komisja ekspertów sugeruje, aby płaca minimalna była jak najbliższa płacy godziwej.

Polskie dysproporcje

W Polsce są duże dysproporcje w zarobkach pracowników. Wartość współczynnika Gini w 2005 r. wynosiła 36 proc., (50 proc. najbiedniejszych osób jest beneficjentami jedynie 36 proc. dochodu narodowego), co oznacza, że w naszym kraju nierówności społeczne są głębsze niż w EU-25, gdzie współczynnik ten wynosi 30 proc. Najgorsze, że w Polsce różnice społeczne nadal się pogłębiają.

Polska na szarym końcu

Pod względem poziomu średnich wynagrodzeń kraje należące do Unii Europejskiej można podzielić na trzy grupy.

- W grupie pierwszej poziom wynagrodzeń przekracza 30 000 euro rocznie (Luksemburg, Francja, Belgia, Szwecja, Niemcy, Wielka Brytania, Holandia).

- W drugiej grupie zarobki roczne wahają się w granicach od 20 000 do 30 000 euro (Finlandia, Austria, Finlandia, Włochy).

- W grupie trzeciej mieszczą się kraje o średnich rocznych zarobkach poniżej 20 000 euro. Tu rozpiętości są duże (9 928 Grecja – 19 307 Hiszpania).

W Polsce w 2002 przeciętne wynagrodzenie wynosiło 6 734 euro. Było więc prawie trzykrotnie niższe niż w Hiszpanii. Było także niższe o 37 proc. niż w Portugalii i o 32 proc. niższe niż w Grecji. Więc Polska na tle państw Unii Europejskiej, w których występuje relatywnie wysoki stosunek płacy minimalnej do średniej wypadła nienajlepiej.

Biorąc pod uwagę stosunek płacy minimalnej do płacy przeciętnej, pierwszą grupę tworzą kraje, w których stosunek ten jest niż-

szy niż 40 proc. Należą do nich: Polska, Grecja, Hiszpania, Luksemburg, Wielka Brytania, Stany Zjednoczone, Czechy, Estonia, Łotwa, Słowacja i Węgry. Poniżej 32 proc. płacy przeciętnej, płaca minimalna wynosi w Stanach Zjednoczonych. W przedziale 40-48 proc. znalazły się: Belgia, Portugalia, Litwa, Malta i Słowenia. 48 proc. płacy przeciętnej, minimalne wynagrodzenie przekracza we Francji, Holandii i Irlandii.

Od stycznia 2007 r. wynagrodzenie minimalne wynosi w Polsce 936 zł, co stanowi 1/3 średniego wynagrodzenia w sektorze przemysłu. Według danych Eurostatu w 2006 r., 4,5 proc. osób zatrudnionych w Polsce na cały etat otrzymywało wynagrodzenie minimalne.

Wynagrodzenie minimalne otrzymuje 48,8 proc. pracowników niepełnosprawnych, 37 proc. pracowników cudzoziemców, 32 proc. pracowników firm zatrudniających poniżej pięciu osób, 24 proc. pracowników zatrudnionych w handlu, 17,5 proc. pracowników sektora prywatnego, 11 proc. pracowników szkolnictwa i 9,6 proc. pracowników sektora publicznego.

	Minimalne wynagrodzenie w euro (2006)	Minimalne wynagrodzenie w euro wg parytetu siły nabywczej	% pracowników pełnoetatowych otrzymujących wynagrodzenie minimalne	Stosunek minimalnego wynagrodzenia do przeciętnego w proc.
Belgia	1234.0	1159.9	–	–
Bułgaria	81.8	177.4	–	–
Czechy	280.2	417.7	2	38
Estonia	191.7	268.0	5,7	34
Irlandia	1293.0	1047.7	3,1	50
Grecja	667.7	760.5	–	–
Hiszpania	631.0	665.7	0,77	37
Francja	1254.0	1122.2	15,6	–
Litwa	173.8	291.5	12,07	38
Luksemburg	1503.4	1370.6	18	49
Węgry	229.5	361.2	8	40
Malta	580.0	757.3	1,5	48
Holandia	1285.0	1202.7	2,07	46
POLSKA	223.3	354.2	4,5	35
Portugalia	450.2	512.7	5,5	40
Rumunia	93.0	161.3	12	34
Słowenia	511.6	642.4	2	44
Słowacja	181.3	292.4	1,93	34
Wielka Brytania	1255.4	1159.7	1,4	37
Turcja	262.1	–	–	–
Stany Zjednoczone	705.9	–	1,4	32

Płaca minimalna w dokumentach

Światowe uregulowania płacy minimalnej

1. W artykule III Deklaracji Filadelfijskiej z 12 maja 1944 r. (uzupełniającej Konstytucję Międzynarodowej Organizacji Pracy) wskazano na potrzebę popierania wśród narodów świata programów, które mają na celu osiągnięcie polityki dotyczącej płacy i zarobków, godzin pracy i innych warunków pracy obliczonych na zapewnienie sprawiedliwego podziału owoców postępu dla wszystkich oraz minimalnego wynagrodzenia dla wszystkich zatrudnionych, gdy takie zabezpieczenie będzie konieczne.

2. Konwencja Nr 26 i Zalecenie Nr 30 dotyczące metod ustalania płac minimalnych z 16 czerwca 1928 r.

3. Konwencja Nr 99 i Zalecenie Nr 89 dotyczące metod ustalania płac minimalnych w rolnictwie z 28 czerwca 1951 r. ratyfikowana przez Polskę w 1977 r.

4. Konwencja Nr 131 i Zalecenie Nr 135 dotyczące ustalania płac minimalnych, zwłaszcza w odniesieniu do krajów rozwijających się z 22 czerwca 1970 r.

Europejskie uregulowania płacy minimalnej

1. Artykuł 4 ustęp 1 Europejskiej Karty Społecznej przyjętej 18 października 1961 r. przez Radę Europy i ratyfikowanej przez Polskę (ale z pominięciem tego przepisu) stanowi, że w celu zapewnienia skutecznego wykonania prawa do sprawiedliwego wynagrodzenia, umawiające się strony zobowiązują się uznać prawo pracowników do takiego wynagrodzenia, które zapewni im i ich rodzinom godziwy poziom życia. Za godziwe uznaje się obecnie wynagrodzenie netto, które nie jest niższe niż 60 proc. przeciętnego wynagrodzenia krajowego netto.

2. Artykuł 5 Wspólnotowej Karty Podstawowych Praw Socjalnych Pracowników (zwanej Kartą Socjalną) przyjętej 9 grudnia 1989 r. mówi, iż wszyscy zatrudnieni powinni być sprawiedliwie wynagradzani. Aby wprowadzić tę zasadę w życie, w związku z rozwiązaniami stosowanymi w poszczególnych krajach, pracownikom należy między innymi zapewnić godziwe wynagrodzenie, tzn. wynagrodzenie gwarantujące przyzwoity poziom życia. □

Płacę minimalną wymyślono w Stanach Zjednoczonych

Wbrew pozorom płaca minimalna nie została wymyślona w socjalizmie. Do najstarszych rozwiązań ustawowych związanych z płacą minimalną należą rozwiązania przyjęte w Nowej Zelandii w XIX wieku oraz w 1938 r. w Stanach Zjednoczonych. W Europie płacy minimalnej zaczęto nadawać ustawy charakter w latach 40. i 50. Pierwszy zrobiło to Luksemburg, potem Francja i Grecja. W Polsce po raz pierwszy ustalono najniższe stawki płac w 1956 r.

Jak podwyższana jest płaca minimalna?

Wśród kryteriów branych pod uwagę przy podwyższaniu płacy minimalnej obok wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych zwykle znajdują się również: wskaźnik przeciętnego wynagrodzenia, wskaźnik realnego przyrostu PKB, wzrost wydajności pracy, dochody i gospodarstw domowych.

Częstotliwość podwyższania płacy minimalnej jest różna w poszczególnych krajach. Najczęściej jednak jest to raz w roku.

W Belgii, Holandii i na Maltzie płaca minimalna jest podwyższana automatycznie w zależności od wzrostu wskaźnika cen towarów. W większości krajów UE, rządy podejmują decyzję o podwyższeniu minimalnego wynagrodzenia, biorąc pod uwagę opinie partnerów społecznych. W Stanach Zjednoczonych podwyżki federalnej płacy minimalnej głosowane są w Kongresie.

Jak podwyższana jest płaca minimalna w Polsce?

Przeciętna wysokość płacy minimalnej w danym roku nie może wzrosnąć w niższym stopniu niż prognozowany na dany rok wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych; ale jeżeli w roku, w którym prowadzone są negocjacje, wysokość płacy minimalnej jest niższa od połowy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej, wówczas tak określony stopień wzrostu zwiększa się dodatkowo o 2/3 wskaźnika prognozowanego realnego przyrostu produktu krajowego brutto.

Wysokość płacy minimalnej jest negocjowana przez partnerów społecznych w Komisji Trójstronnej. Jeśli nie dojdzie do porozumienia, rząd podejmuje decyzję w sprawie podwyżki samodzielnie.

Płaca minimalna a zatrudnienie

Na mocy ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, 1 stycznia 2003 r. w Polsce wprowadzono zredukowane stawki płacy minimalnej w wysokości:

1) 80 proc. stawki podstawowej - dla osób w pierwszym roku pracy zawodowej,

2) 90 proc. stawki podstawowej - dla osób w drugim roku pracy zawodowej.

Według projektodawców wyżej wymienionej ustawy, obniżenie płacy minimalnej dla tych grup osób miało doprowadzić do wzrostu zatrudniania i spadku bezrobocia młodych pracowników. □

Przeprowadzone przez dr Wiesława Golnaua z Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego badania, wykazały że redukcja płacy minimalnej nie spowodowała wzrostu zatrudnienia i spadku bezrobocia wśród osób, których dotyczyła.

Badania na ten temat prowadzi się od wielu lat. Niektóre wskazują, że wzrost płacy minimalnej może wpływać na niewielki spadek zatrudnienia. A inne wskazują, że wynagrodzenie minimalne nie wpływa na poziom bezrobocia. □

Dlaczego płaca minimalna jest tak ważna?

Płacę minimalną należy utrzymać ze względu na:

- zapobieganie wyzyskowi
- zwalczanie biedy wśród pracowników,
- zapobieganie dyskryminacji ze względu na określone cechy demograficzno-społeczne pracowników,
- motywowanie ludności do podejmowania pracy zawodowej i uniezależniania się osób pobierających świadczenia społeczne od pomocy finansowej państwa,

• wzrostu produktywności pracy (przesunięcie działalności gospodarczej z obszarów charakteryzujących się niskim zaangażowaniem kapitału, niską wartością dodaną i niskimi wynagrodzeniami do obszarów cechujących się wysokim zaangażowaniem kapitału, wysoką wartością dodaną i wysokimi wynagrodzeniami),

• zwalczanie nieuczciwej konkurencji, polegającej na oferowaniu produktów po zaniżonych cenach dzięki obniżonym ponad wszelką miarę wynagrodzeniom. □

kto? co?

kogo? czego?

komu? czemu?

kogo? co?

z kim? z czym?

o kim? o czym?

TYGODNIK
SOLIDARNOŚĆ
**Opiszemy
każdy przypadek!**

Redakcja Tygodnika Solidarność: tel. 0 22 662 27 90
Dział Kolportażu i Marketingu: tel. 0 22 662 27 99
www.tygodniksolidarnosc.com

